

No més drets sense febre.
No més febre sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegibles e ingarantibles. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantia, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comença la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar rescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, perquè totes son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afillada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Espanya, 1 pesseta trimestre.—Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, i. w.: BARCELONA
 Pels pagos s' admeten libranças del Giro Mútuo, lletres de fàcil cobro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especials de periòdica

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims.—3o exemplars, 1 pta.
Surt a llum puntualment cada diocres

GRANOTS DE PRIMAVERA

Entre los granots del sabre,
 los del Banch y la politica
 li han posat cara tan critica,
 que si no 'l deixan cadávre
 li donan vida raquítica.

LA UNIÓN OBRERA UNIVERSAL

Una fetxa i una idea han produït la unió de tots los treballadors del món.

Lo 1.º de Maig de 1890 y la jornada de vuyt horas.

Pera apreciar en son just valor aquest fet hem de sondejar l'abim de insolidaritat en que vivian los oprimits per tots los privilegis condensats en la historia.

Rassas, religió, règimens polítics, legislació, costums, idioms, distancies, tot eran obstacles insuperables pera la practica de la germanó somiada per los revolucionaris y reformadors de totes las épocas.

Per la diferencia de rassas han arribat los conquistadors orgullosos a negar la inteligencia als venuts; per la religió s'ha cremat a tots los que no confessavan la mateixa creencia; per la diferencia de obediencia a autoritats oposades se han exercit las més horribles persecucions se han perpetrat crims de lesa humanitat; la oposició de costums ha sigut causa de grans enemistats; la Babel d'idioms ha dificultat tota mans de relacions fraternals, y per últim la distancia y las fronteres fins han arribat al desconexament mutu de la existencia de moltes nacions y de molts milions d'homes.

Lo proletari militant, constituït per la famosa Associació Internacional dels Treballadors, salvé per un curt periodo totes las dificultats, establí la solidaritat revolucionaria dels desheretats y comogú las nacions; pero aquella primera tentativa fracasá, no tant per las persecucions gubernamentals com per las disgregacions originades per las diverses tendencias: autoritari y anarquistas, colectivistas y comunistas, personalistes, decepçions y altres causes feren trosos d'aquella gran unitat.

Aquella disgregació fou inevitable, vingué a consecuencia del esperit de investigació que porta a tothom a analitzar y a no acceptar com a dogma cap idea, encara que estigui sustentada en principis tan essencials y justos com los de la Internacional y s'proposi un objectiu tan racional com la practica de la llibertat y de la igualtat en la societat humana.

La disgregació quedá subsistent, pero sentint la necessitat de la unió y no podent obtenirla per abdicació del pensament, s'establí en la acció comú per la jornada de vuyt horas, y ab assombro del món, especialment d'aquesta esceptica burgesia incapes de congregarse per cap idea generosa, se veu el proletariet de Europa y América, junt ab lo de las colonias de Asia y Occident, aont la civilització ha portat lo càncer del capitalisme, anirse y presentar la reclamació salvadora, la transacció que avuy presentan los treballadors a sos explotadors com a preliudí del ultimatum revolucionari que vindrá més tard.

Vuyt horas de treball; vuyt horas d'instrucció y recreo; vuyt horas de descans. Aquesta es la fórmula de la unió que 'l dia 1.º de Maig razonarà en totes las nacions, pronunciada en tots los idioms de la civilització, que arrebarà d'entusiasme a milions de treballadors disseminats per tota la terra; perque avuy, parolant una frase celebre, lo sol no s'pon en los dominis de la unió obrera.

Quan se veu a la burgesia gubernamental mantenir los antics odís patriòtics, conhar a la diplomacia 'l cuydado de salvar egoismes de preponderancia nacional per l'engany y la perfidia y sostenir exercís formidables com a garantia de la pau internacional, y frente a tan brutal actitud los treballadors, sense escoltar la veu dels polítics, dels capellans, dels governants ni dels fautors y dels cómplices de la explotació, s'agrupan baix una fórmula universal y justa, be podem dir: Lo pervindre es nostre; lo progrés queda desde lo 1.º de Maig de 1890 encarregat exclusivament al proletariet milian.

(Vica, donchs, la jornada de vuyt horas)

MARGARIDÓ

UN POEMA CATALÀ D'APELES MESTRES

Tothom sab qui es Apelles Mestres com dibuixant, com artista; pero no tothom sab quant val com a poeta. Al nostre modo d'entendre, la personalitat del home de lletres es superior a la del artista, per més que sia reconeguda y alabada aquests.

Entre 'ls literats catalans antics y moderns no té punt de comparació ni hi ha qui 'l superi dintre 'l seu rengle de poetas. Tant se val que s'parli d'en Guimerà y de mossen Cinto Verdager, com que s'parli de qualsevol altre dels floralistas englantinyres; l' Apelles Mestres figura al costat d'en Clavé y d'en Pitarra, tenint cada hu dels tres personalitat propia, y están per sota d'ell en Balaguer y mossen Cinto.

Avuy entre 'ls literats d'englantina té més admiradors lo capellà poeta que 'l poeta-artista, pero es perque no hi veuhem mes enllá del nas. Mossen Cinto Verdager diuhem que es un gran poeta místich, diví.—Conformes.—Pero nosaltres dibèem que l' Apelles es un gran poeta naturalista, molt humà. Y trobèem que mentres lo capellà escriu uns *Idilis* divins tots místichs, convencionals y tontos a pesar del art literari ab que son fets, l' Apelles fa uns *Idilis* tant ó més artístichs que aquells, pero tan humans, tan ben enmolllats ab los sentiments del cor, sense misticismes ni mistificacions ximplas, que no vols brillan dintre la literatura catalana las obras del artista-poeta, sino entre lo més escullit de las literaturas civilizadas. Y son obra y sentiment del nostre temps, mentres lo que fa 'l capellà, y molts d'altres inferiors a n'ell, es més digne de las passadas centurias, del temps de la picó, que no pas del nostre.

Entre las divines mentidas de mossen Verdager, y las humanas realistas de l' Apelles, la elecció no es duptosa. La veritat sempre sura. Qui no vulga farse de la opinió exposada, no ha de fer sino llegir lo poema *Margaridó* que ara s' acaba de publicar.

La gent de bon gust literari y de seny hi está entusiasmada per las moltíssimas qualitats literarias que l' avaloran, fentla un libre de versos tan superior a lo que s' publica entre nosaltres que be mereix un xich d'atenció per part nostra, ja que no solèem ocuparnos de las beyneyerias en vers, perque de certes flaquezas humanes... francament, val més no parlarne.

Però quan un home de la trassa de l' Apelles fa un poema ple de filigranas com obra de argenter oriental, pero ab tot lo sabor y color de casa nostra, y deixa son treball tan acabat que no hi ha res a criticar per part dels meticulosos, y ademés d' aixó los que aném al grá, los que busquem solta y sustancia a las cosas, desitjan que 'l Art y la Literatura, al igual de la Ciencia, serveixin al Progrés, al avens, a la millora de la Humanitat, trobèem nostres desitjos, nostres aspiracions, ó una part d' ellas, exposades en forma admirable y ab no menos admirable claretat i evidència d' esperit, no podèem per menos sino deixar per un moment lo fuet ab que peguem a la capellanada reaccionaria y a la no menos reaccionaria trepa política, pera aplaudir contents al poeta català més a la moderna entre tots, al que sab rompre los motllos vells de la rutina y no volentse ni la forma ni la idea, sab crear de compte propi com si tingues al seu devant una generació de mestres altament sabis y fortament revolucionaris.

Mes, aixó s'allarga massa y encara no dibèem res del poema *Margaridó*. Sembla com si volguessem imitar los sabis que ara s'estilan, que parlan de tot menos de lo principal. Aném, donchs, al poema.

No es una d'aquellas estupendas creacions de la fantasia, sino una narració senzilla, pastosa, natural, de la que s' desprenen moltes cosas que 'l poeta sent y lo lector se 'n penetra i involuntariament ne treu deduccions. Com lo poeta es strevit, las deduccions y consecuencias son strevidas també, son, i per que no dirho? son en lo poema *Margaridó* francament revolucionarias. Pero la forma es tan melosa, tan suau y delicada, que més d'un papanatas conservador ho llegirà ab gust, li sabrà greu la travessura del poeta y li dispensarà l' strevit per l' egoisme del goig que haurá experimentat llegint.

Y la propaganda revolucionaria va fentse y deixant rastre, tant si 'a fa per la materialitat dels actes com si s' emplean las arrobadoras formas del art y de la poesia.

Justament lo poema *Margaridó*, per la seva bona estructura, se fa comensar ab un incident molt artístich per las línies generals del pensament, y ja en aquest comens, que es un precós quadro que podria casi arrancar-se del poema sense que 'n sufrís l' argument, se planteja un problema: lo patriotisme. Y se 'l planteja ab má de poeta y cervell de filosoph.

Son dos pastors rústechs com tots los que vevem a montanya. S' han trobat camí de Sant Martí Sasgayolas. Y com la escena passa durant la guerra del francés, desseguida la conversa recau sobre un tiroteig que s' ha sentit per la banda del plá dret a Igualada.

La conversa dels pastors s' escalfa a n'aquest propòsit, y mentres l' un sent bullir la sang de sas venas contra 'ls francesos, l' altre, més reflexiu, argüeix en substancia com un socialista, sense que 's forci ni 'l diàlech ni 'l personatje perdi son caràcter de rústech pastor.

Veus' aquí per mostra una part d'aquesta conversa:

Si m' has de creure
cuyem a encorralar y aném a jeure;
Després, tota vegada
que es del any y no nostra la remada
si han de gaudiren altres
que li robin a n'ell y no a nosaltres.

JANOT

Ben mirat tens rahó.
VICENTS
Creu que m' en sobra
y aixó que la rahó va prou escassa;
toca y aném, que un home pot ser pobre,
pero pobre y beayt ja fora massa.

JANOT

¡Rutxquet, avall rutxquet!... ¡Muxta! ¡passa!
¡Vejam quan n' estirém d'aquestes penas!...

VICENTS

Si de mi s' escaygués, no n' estirèiem
fins que jo veia y vella no 'n sentírem
una gota de sang dintre las venas.
ó fins que en terra nostra
ja no s' trobés un sol gavayt per mostra.

JANOT

Tenint tan bon delit, ¿què es lo que 't torba?
Si no tens un fusell ¡pena una corba!
¡ne ha de mancarte la ocasió en que pugues
regar ab sang francesa aquestes planes!

VICENTS

Es tart, Janot, es tart, si 'n sobran ganas
també 'm sobran los anys y les arrugas.
Si fos jove com tu, prou me veurías
en lloch d' espetar cabras i pedrades,
defeniant baterias
y estenen francesos a rebessades.

JANOT

¡No 'n dones vergonya
sent espant y fornit y sent presencia,
d' arrosagar sota aquesta pinya la anyona
quan la patria en perill crida a socorria,
ques tremola la nostre independècia!

JANOT

Aixó só viu com no m' en dono gota.
VICENTS

JANOT

¡Perque no 'n tens!
¡Perque la guardo tota
per cosas de més seny y més cristianal!
Tinch pare y mare vella, tinch tres germanes,
y al 'l pobre Janot se 'n va a la guerra
y ab mi tot lo jovent d'aquesta terra,
¡qui mantindrà 'ls vellets y la maynada!
¡per ventura ha de durtos la becada
la patria sense braços quan no 'n tinga!
Si ve 'l francés molt en bon' hora vinga,
que si moro en campanya
gran profit ¡Deu me valga! n' hauré Espanya.

VICENTS

Després de tot, respòndem: ¡per ventura
no es un francés un home com los altres!
Hi ha babau que s' figura
que honrats y bons ho som no més nosaltres
y que tota criatura
que neix francesa, per cremar es bona,
ni per cremar si ho estribossem massa;

JANOT

¡oh, no 'n digas que no, prou s' escarrassa
predicantho 'l rector desde la tronca!
¡No 'n ensenya la Iglesia nostre mare
que neixim tots germans de part de pare!
donchs per mi ¡qui 'l diré! 'l meteix Mahoma
—per no dirte un francés,— que vingús ara,
es un germá desde 'l moment que es home.

VICENTS

Pero avuy lo francés tot ho agavella
y ho passa a foc y sang, roba y fusella;
y nosaltres, sentint que 'n endogela,
nos defeném...

JANOT

y carreguem ab bala.
VICENTS

¡Carreguem ab ¡ninja, Deu m' ajudi!
JANOT

Donchs aixis tots som uns y 'l dany s' iguala;
¡que baixi un sent del cel y que ho tramudi!

VICENTS

¡Y nostra independècia! ¡Y nostra gloria!
¡Y nostra dret y llibertat!...

JANOT

¡Caborial!
Jo, Vicents, de coleres
no n' he esmolades may corrasas las anlas,
mes si 'l saber no 'm fa posar fronteres
tinch prou boras sobrees
per pesar lo sentit de las parules.

Lo que no tinch ni tu tampoch, es ciencia
per saber qué vol dir independècia;
pero 'l dich,—y está mal la comparansa,—
que aquestes cabras y moltons que mones,
demá que 's meni un robadé de Fresno
no crech que s' amagaxin d' anyoranos
ni que pesin més glorias ni més penas.
Trevalle, paga y creu: aixó en lo bando,
que 'l donga 'l rey francés ó 'l rey Fernando.
Nosaltres, donchs, enderrerrit y pobres,
som res més que moltons, llenuts de sobras,

que als top de roch enm parant la esquetat:
 Deixemnos de cançons, obras son obras:
 si Fernando está prós, es ell qui pena;
 lo que es jo, qu'he nascut ab la cadena,
 mani en Pere ó en Pau ó en Berenguer
 será tan pobre y tan pastor com era.

Vicent
 Mal patriatal...; Traydor!
 JABOT

No crech que ho siga
 qui prenent ab gaubans la fatiga
 y están en pena ab Deu y ab la conciencia,
 emde als seus y deita al mon que diga.
 Aquesta es la millor independéncia.

Ja hem dit que aixó era un quadret casi independent del poema. Del argument d'aquest nos ocuparem en lo número que vé.
 Empro per lo transcript be's veu si val la pena que ns ocupem de semblant producció.

RESULTATS DEL ATENTAT

LAS DOMINICALES DEL LIBRE-PENSAMIENTO
 Madrid 19 Abril de 1890.
 Sr. D. J. Lluas: Sorprendida é indignada esta Redacción al tener conocimiento del atentado criminal de que ha sido V. objeto, le envía la expresión de su profundo sentimiento.
 Podrían ser degradados arrancar á V. la vida, pero no le privarían de la satisfacción de haber honrado con su inteligencia, su trabajo y sus virtudes á la clase obrera, de que es tan digno y nobilísimo representante.
 Reciba la expresión de nuestra cordial amistad y nuestros votos por un rápido y completo restablecimiento.
 A nombre de la Redacción, Fernando Lozano.

NÚCLEO REPUBLICANO ITALIANO «JOSÉ MAZZINI.»
 Barcelona 16 Abril 1890.
 Querido amigo: Tenemos la honra de participar que el Núcleo Republicano italiano Mazzini, oída con indignación la infame y brutal agresión de que habéis sido víctima, acordó por unanimidad enviaros un cariñoso saludo de solidaridad, haciendo votos además por vuestro pronto restablecimiento.
 Deplorando el triste hecho, no protestamos contra los cobardes sicarios del retroceso vendidos á los clérigos ó á los explotadores, porque protestar no se puede contra quien vive en el lodo; mas admirando vuestra firmeza de publicista y el entusiasmo revolucionario con que habéis siempre luchado por la Libertad de los pueblos, asegura á la Humanidad el porvenir que ansiamos, sin asesinos con sotana, sin mercenarios con blusa, y muchos apóstoles del progreso como V.
 Recibid, en nombre de todos los compañeros, el fraternal abrazo.
 El Comité, G. Campani. — Giulio Angelo Senatori. — Alfredo Fedi.

SECCIÓN DE LAS TRES CLASES DE VAPOR.—SABADELL.
 Compañero Lluas: La Sección de las Tres Clases de Vapor de Sabadell, sabedora de que fuiste víctima de una acometida bárbara por parte de algunos malhechores y cobardes, movidos por bastadas pasiones propias ó ajenas, protesta del acto ineficazible, acto de salvajismo, manifestándose que aunque te persigan los enemigos del progreso, también tienes amigos que te admiran por la energía con que defiendes los fueros de la verdad y de la justicia.
 Sabemos que la lucha es patrimonio de todos los siglos y que es ley impuesta á todos los seres ir adelante, y por lo cual, con el concurso de todos los amantes del progreso, debemos derribar todos los obstáculos que se oponen á la majestuosa marcha del libre-pensamiento y de la emancipación social.
 Y repitiendo la protesta, ansiosos descamos el restablecimiento de tu salud, y dispon por lo que puedan serle útiles tus compañeros.
 Sabadell 15 Abril de 1890.— José Castells, secretario.— José Roca.— Juan Prunés.— Esteban Vallribera.— Juan Tubau.— José Piñot.— Tomás Jorba.— Domingo Vivé.— Domingo Selvas.— Joaquín Tubau.— Francisco Figuls.— Jaime Solá.— Valentín Riera.— Heriberto Pi.— José Vallribera.
 La falta d'espai nos impedeix la publicació de totes las protestas contra l'atentat de que fou víctima en Lluas, per lo que tenim de concretarnos á donarne coneixement.

De Alella han vingut noves firmes á adherirse á la protesta.
 Del Poble Nou un'altra autorizada per Miquel Clarumunt.
 D'aquesta ciutat altra protesta ab una vintena de firmes recullidas en la casa n.º 34 del carrer de Pontent.
 De Sabadell han vingut altres dues protestas á més de las ja publicadas; una d'ellas del profesor de la escola d'ensenyança lliure Anton Soler, y l'altra de varios obrers lliurepensadors, protestant del acte, que suposan los últimos, comés «por cuatro embogados clericales ó por algunos vaporesos vagabundos que por desgracia tanto pululan por esa ciudad.»

Havém rebut també dues cartas, de Vilassar de Mar l'una y firmada per nostre amic lo ilustrat professor d'aquella escola laica R. Caranyá, y de Sitges l'altra firmada per A. Company, M. Magrinyá, T. Puig, Rafel Puig, y A. Ferreras, que en nom d'altres amichs y de varios joves respectivament protestan del atentat comés contra en J. Lluas.

Los trabajadores socialistas y lliurepensadors de Salient, y en son nom lo company Lopez Montenegro, s'asocian al sentiment d'indignació produhit per l'atentat de que ha sigut víctima lo company Joseph Lluas, director de LA TRAMONTANA.

La societat de lliurepensadors La Llum, abusant de quin nom se feu sortir de sa casa al amich Lluas para agradir-lo, ha protestat unánimement del fet en reunió general, enviand una Comissió á oferirse al citat individu.

De Monistrol de Montserrat igualment ha vingut una protesta ab moltes firmes garantidas per nostre corresponsal Camillo Sans.
 De Torroja altra carta d'adhesió que autorisa M. Compte.

De Carme, autorisat per J. Corcelles, ve la protesta d'una vintena de lectors de LA TRAMONTANA.

De Sant Celoni, autorisat per Francisco Rovira, igual protesta.

De Malgrat, per J. Cabruja, lo mateix.
 De Sant Fructuós de Bajas, autorisat per Pere Burés y Joan Altirimas, una protesta en nom de tots los liberals del poble.

De las cartas particulars rebudas que protestan del fet y desitjan lo càstich dels culpables, es imposible ferne menció per lo numerosas. Agradim á tots l'interés.

Alcover 21 Abril 1890
 Amich Director: Mosen Isaac, se queixava l'altre dia de que quan baladrejava ficat de peus al costat, deixemnos deserta l'adoraria, y tal volta per aixó, per recabalar-se de la soletat en que se l'heix bramir, las ha empreses en sermonejar á las trabajadoras d'una espardeyeria que hi ha establerta devant de casa seva. Los sermons que ha fa, que podriem dirne sermons de carrer, tots están tallats ab lo mateix patró del que sobre la goma lo mateix mosen va fer á P. Aletzer, lo qual recordaràn sens dubte los llegidors de LA TRAMONTANA.
 Qualsevol motiu li basta pera desfogarshi y tractar á las pobres noyas com no's pot tractar á cap persona honrada, puig no li fao més que una petita idea de son indecent y calumniosos llenguatge si li dich que l'següent párrafo va sortir de sa barrera boca: «Quase veig assegurada al balcó ó al brançal de la porta y cantant aqueixas cançons, me feu l'efecte d'aquellas donas que viuen en la balizada del Rosari de Tarragona quan tractan d'enganyar ala soldada...» y als aprenents de capella, podia haver afegit, puig que per los molts detalls que dona, no sembla sino que parla per propia experiencia.
 L'altre dia, va empèndrelos ab una perque cantava una cançó amorosa, retreynentli tota la confessió y afegeint al últim: aixó es lo que vas prometter fer:
 Deya la noya:
 «me quieres, me quieres, Manolo...?»
 Nunca más te olvidare, ¡ay!
 y sens dubte creyentes l'mosen que era ell lo Manolo, ¡pot contar com va posarse la feral...! Com que la gent enava emocionante, puig que preferían més escollarlo allí que anar á la iglesia, l'amo del establiment se vege obligat á pendre cartas en l'assumpto, detallant lo líncol del capell... dich, del bec, y afegeint que no podia permetre que en sa propia casa s'insultés á cap treballador, porque havia d'entendre que negociant ja cáncim,

se guanyava la vida més honradament que moix que cançons a l'home... de chitali. No cal dir que l'mosen tocó retirado ab la sotana entre las cançons.
 Unas de las sevas rahons més convincentes va ser aque ell se empenyaria en tenir cent treballadors sobers al seu domini sense que ningú mogués lo més mínim escándol...? Sempre la mateixa abició á la paga!
 Vaja, mosen Goma, prengui algún calma't para prevenir los efectos de la primavera, ó si no, las espardeyerias se venrán obligadas á ferlo en mortal y furorío á la soca de qualsevol cíncel á fi de lliurar de las sevas indecencias y calumnias. Vais, treni al solch y posin á la rabó, porque la Rosa ve fante vella y las noyas, Deu sab per què las destina.
 Miris que desde LA TRAMONTANA ja se li ha publicat la tercera amonestació!

PEP TORRAY

Sant Celoni 21 Abril 1890

Apreciat Director: Està vist, la autoritat d'aquest poble vol jugar ab foch y molt será que no's cremi. Per si no fos prou lo que passá l'any passat ab la carretera y los abosques que's cometeren, ara nos surt l'Ajuntament ab una nova prestació personal, y aixis com l'any passat hi feya anar un no més de cada casa ó família, avuy si arriban als 18 anys y no passen de 60 y son quatre tota quatre. En vista d'aixó convé una reunió de tots los treballadors, que som los quins ab aixó y tot lo demás carreguem lo mort, pera posarnos d'acort y pendre las midas que creguem més acertadas y ab la energia y entereza que es característica á tot treballador quan se tracta de defender lo seu dret. De lo unit'ó surt sempre l'irrisolució. Si no ho som aixis, los 30 dies que nos dona l'Ajuntament para reclamar hauria de passar y será nova arma para disculparshi; y alió d'haver fet aqueixa carretera vehinal en compte se ser provincial com li pertoca, quedarà com á ben fet per més que siga mal per nosaltres.

RATOLI ALAY

Vendrell 21 Abril 1890

Sr. Director: Acabo d'arribar de Barcelona, y vull posarhi en son coneixement lo que hi presencia á fi de que es fassa públich. En lo café del Lico d'aquesta capital se acocumaron á reunir alguns vendrellencs. Ahir eram deu ó dotze la reunió quan un d'ells, anomenat Anton Ventura, retreynent lo vil agredió d' que voste' fou víctima, digué que se n'alegrava, y que si ell tingues foras para ferho ell també ho faria. Lo Sr. Pere Fontrodona, vendrellenc també y pertenenciat al partit federal, increpá dura y enérgicament al Ventura. Jo, donchs, viuch á dir que no's té de fer cas del tal Ventura, porque es un subjecte que té la desgracia d'haver anat ab los carlins y ara ho nega, y no es més que un liberal vergonyent tan absolutista com quan defendava al rey del An'ó oros, y quina noticia tinch que de donar porque l'consequin tota los liberals del Vendrell.

F. P.

París del Vallés 21 Abril 1890

Sr. Director: Los sermons d'aquest poble son molt especials. Divendres passat hi va havé á cal rucó una sermón de deu mitj sotanas, entre l'rucó, son pare y la seva noya, no saben si per gelosia ó per què. Lo cas es que la majoridat va rebre una pallina que basta ab un revés li feren sortir sanc de la boca y va anar á dormir aquella nit fora de la rucoria y viallari las bonas personas que la van recullir ó sino l'dimoni s'ajuga lo que hauria passat. L'endemá aná á Barcelona acompañada d'un bon subjecte, porque ella no l'aveya capés d'anarhi pel disgust que li ven d'ella, y al dimonjo va pujar ab lo seu germá, y á las dues de la tarde anaren tots dos á la rucoria y varen tenir la seva entrevista ab lo rucó, que's va donar com una criatura y li va entregar lo que era seu.

A més tenia l'rucó un estudiant sabatí y per assumpte de una renyina ab un arrendador seu ab donar á tots dies per càstich venir mitj jornal al cementiri. L'arrendador va cumplir per por d'esser despatit de la terra, y lo estudiant, per no volguershi evindri, tingué de treure l'trestos al mateix dia de casa del rucó.

PEDRA GROSSA

Está ja casi del tot restablert de sas feridas lo director de LA TRAMONTANA J. Lluas, si be continúa de sa enfermetat de dolor més malament que quinze dies abans.

Ahir pogué ja sortir de casa, y espera la temporada de banys per anar á pendre 'ls termals de Caldas ó La Garriga, que diuen los facultatius que l' deixarán be del dolor reumátich que está patint.

EP

La setmana entrant adelantarem un dia la sortida de LA TRAMONTANA, pera poguer sortir lo mateix dijous á celebrar la manifestació obrera del 1.º de Maig.

També en lo mateix número de las setmanas entrant, y en celebració de la diada, publicarem l'AUCA DE LA CONFERENCIA DE BERLÍN, ocupant

en trenta intencionats rodolins las dues planas centrals del periòdic.

Estem segurs de que tots los tramontanyres celebraran per extraordinari lo proxím número.

La premsa setmanal ha sigut casi tan indolent com la diaria en ferse eco de la agressió contra lo Director d'aquest periòdic.

Dels setmanals que no fan política sols n'ha parlat *La Cigala*, y dels polítics los federals *La Región Catalana* y *La Avanzada*.

La possibilista *Campana de Gracia* muda, y dels que defensan las classes treballadoras també ha callat *El Obrero*, com ja tothom esperava. Tan difícil tenia de serli l'ocuparsen!

Está ja en poder de la autoritat una de las donas que agrediren al company Lluans en lo carrer de Ponent.

Veurem ab aquest preciós rastre lo que n'podrá treure en net la autoritat de tan miserable agressió.

L'esperit liberal d'Allella ha pres tal vol ab motiu de la vetllada que allí se celebrá'l dia 13 ab asistencia, entre molts d'altres, de nostres amichs J. Salas Antón y Odon de Buan, que pers que acabi de rebentar lo clero d'aquella vila que intentá ridícul procés contra 's iniciadors y oradors de la vetllada del any passat, ara van a constituir un Casino Lliurepensador desde ahont podran organitzar en lo succésu tots los actes avançats que 's desitjin pels molts liberals d'aquella vila.

La idea fou llessada en la vetllada del 13 pel amich de Buan en tan bon terreny, que abans del proxím estiu creyem que ja haurá donat bo y abundant fruyt.

Endavant y fora, liberals d'Allella, a matar la aranya de la bestia negra carcupada.

La joventut conservadora de Barcelona ha fet ja sa entrada oficial en la vida activa.

Lo gueto Durán y Bas oficiá de pontifical en l'acte de la iniciació, y lo fixat Planas y Casals fou lo padrí.

La burgesia catalana, ab pretext d'un acte polítich, ha fet una cosa de gran trascendencia: s'ha elevat a la categoria de casta.

Los vells, fets trampas y negocis s'enriquirán; los joves atraparán ab las publicas las fortunas fetas, y tota la riqueza xuclada als treballadors quedarà en la familia.

Y aixís pretenen eternalarse aquests brótois sense pensar que 's treballadors se disposan a fer que duri lo menos possible.

Al inaugurar-se las conferencias de francés organizadas per lo «Comité de l'Alliance», lo representant del Ajuntament barceloni, cap al final de un discurs, plé de bombolles vulgars, va dir textualment:

He venido aquí sin saber de qué se tratava. ¿Anar a representar l'Ajuntament y no saber per qué ni ahont?

Y diuben que aquest Fivaller de nyigui-nyogul es, además, redactor de *El Noticiero Universal*.

Y no se sab si també roda alguna sinia. ¡Oh ilustració de nostres superiors!

Continúa la huelga dels peletes de Terrasa ab més fermesa que may, no volent los obrers aceptar un ral d'aument de sou que 's oferen a los burgoeses, sino una hora menos de treball pera que pogan ocuparse més brassos.

De Terrasa sortiren també lo passat diumenye varios obrers que anaren a Rubí a propagar la necessitat de declarar-se en huelga'l dia primer de Maig reclamant las vuyt horas de jornada de treball.

Los obrers terrassenchs son sens dubte dels que saben acreditar la marca.

Las persecucions que han sofert los han fet més valents que may.

Per mala interpretació de la carta en que 'ns ho deya nostre corresponsal, insertarem la setmana passada la noticia d'haverse celebrat un meeting federal a Malgrat, quan tenia encara de celebrarse.

Lo diumenye darrer va tindre lloch, essent molt concorregut y assistint hi entre altres lo

Sr. Vallés y Ribot, qui va resumir los discursos ab gran aplauso de la concurrencia.

Com ja diguerem la setmana passada, repetim avuy: Avant sempre.

En una reunió anarquista celebrada a París ab l'objecte de donar impuls a la huelga general de 1.º de Maig, Lluís Michel ha dit que si 'l govern dona ordre als soldats de fer foc contra 'l poble, aquests se negarán a obehir.

Lo ministre del Interior ha rebut la manifestació de que 's jefes del exercit responen de la fidelitat dels regiments de caballeria.

Encara no sabem per qui 's decidirá la artilleria, que es lo que 's necessita pera saber qué farán las tres armas de que 's compón l'exercit.

Nos sembla que contra aquests càlculs está lo imprevis, factor que resol generalment tots los conflictes.

Un bisbe ha saludat al president de la República francesa, en son viatge al Mitidja, y li ha dit entre otras cosas: «Confíem en vostra protecció pel mantenimient de nostres privilegis.»

Privilegis y República eran cosas que no podían trobarse juntas en altres temps, pero avuy la república es encubridora de privilegis y altres cosas pitjors; per aixó li giran la esquina tots los que volen la practica de la igualtat.

Que no podrá donarla mentres s'escolli y mantingui bisbes.

ESPECTACLES

TEATRO NOVATARS. — *Jenny* es lo titol d'un melodrama arreglat del legat Sr. Arocas. Abundant en efectes dramáticos, com totes las obras de sixa classe, no faltanhi 1 traydor victorioso sempre menya al final, que triunfan los perseguits durant los vuyt actes del melodrama. Tots los actors estigueren acertats en sos respectius papers, sobretut la Sra. Mena y 'l Sr. Parroño. Las decoracions pintadas expuestas per otra obra son d'un efecte sorprenent: la del darrer acte es admirable; los torrons del castell semblan de bulto; la perspectiva es gran; son dignes otras degudas a la inspiració y fantasia del Sr. Soler y Rovirosa. Un aplauso al director de la maquinaria y al propi temps que sigui extenuat pera 'l director de la obra. La música fuizeta. De la manera que está presentada proporcionarà moltes entradas.

TEATRO DEL TIVOLI. — La companyia de sarsuela dirigida pel Sr. Cereceda ha comensat ja fa alguns dias a treballar en lo fresch teatro del Passeig de Gracia. Entre las pocas obras que han posat en escena figura una titulada *Carmen*, arreglo de la bonica ópera del mestre Bizet; pero ¡quin arreglo! lo Sr. Liern ha estat faltar de inspiració, afeñint recursos inverosímils y a tot dentit un sabor tan flamench que fuig de la partitura del mestre francés. La Sra. Montañá, que desempeña 'l paper de protagonista, manea esmerada. La direcció regular.

TEATRO GALVO. — Vico.—Lo concurrencia a aquest teatrat trota partidaria del teatro nacional, mellor dit, del teatro romántich. Lo Sr. Riutort perteneix a sixa escola de actors que representan las obras de capa y espasa de Zorrilla, Duch de Rivas, Garcia Gutierrez y Echegaray. Eixas obras necessitan un temperament adequat, y no sent aixís no surten bé. Lo desempeñu del Don Alvaro d' la fuerza del sino no passá de regular. Lo Sr. Riutort basta exagerar; aixó no vol dir que no fos aplaudit freneticament. Han debutat una artistas coneguts per *Los tres hemelos*; son artistas que tocan una instrument d'objectes que sense ser instruments donan ahnadas notas que 's artistas convertien en canta armoniosos com si 's tració d' una orquesta d'hèbila monícha. Foren molt aplaudits y a fa que ho mereixen.

TEATRO CIRCO DE LA PLAZA CATALUNA. — La sonyesta Italia Giorgio representa *Carmen* d' una manera admirable en Italia, y si representaria en castellá ha demostrat que es una verdadera artista, que sab de lo que 's tracta. ¡Llástima que 's noti menys l'accent de sa terra! pero ab tot y aixó no deixa d'esser aplaudida. Lo senyor Garcia, lo Sr. Tormo y 'l Sr. Bassols foren molt aplaudits en sos respectius papers. Los coros y la orquesta bé. Los demás artistas fuizets. Lo Sr. Perez Calero y 'l Sr. Bray foren cridats a la escena al final de cada acte.

TEATRO DEL LICOR. — *Aida* fou lo ópera de debut pera dos artistas que, sens venir procedits de fama, deixaren greta recorts per lo be que 's portaren; dos artistas que jamay haviam vist sos noms en dauradas lletras, ni ab lo dictat de esmeretas. L' un fou lo Sr. Gabrielisco, l' altre lo Sr. Roguin; lo primer té una veu clara, timbrada, sonora, y fraseja ab regularitat; lo segon está possehit d' una voluminosa veu. La Sra. Kupfer y la que desempeña 'l paper de Amneris, no passaren de regulars. Lo mestre Goula, molt aplaudit. Los coros y la orquesta molt bé.

Anava a parlar de *Gil Ugonnes*, pero sols dire que fou una desgracia, res que pogués anar.

TEATRO CATALA (Roma). — *Las dos hermanas*, comedia de D. J. Martí y Folguera. L' autor es ha estat acusat en sixa obra, 'l exordio es vulgar y la forma no es encisadora. Lo primer acte es lo mellor de la obra; lo segon y 'l tercer no valen gran cosa. Lo carácter del Sr. Carreras es lo mellor de la comedia; tant lo d' en Lluís com lo de Amelia hi faltan vida. Lo Sr. Goula un xich exagerat. Lo Sr. Fontova, molt bé, treballant com

sempre ab naturalitat. Los demás molt insegurs en sos respectius papers. Lo dia del estreno la obra estab poch enajada; últimament no hi ha la inseguretat del primer dia. L' autor fou cridat a la escena al acabar lo últim acte.

LEOPOLDA G.

Me diuben uns amichs, que anant lo diumenye passat pels voltants de la catedral, varen toparse ab una comitiva de disfresses de tot l' any que anavan vestits de blanch y groch, ab un pendó, una bandera, un toldo y altres trastos que no 'n saben lo nom, y acompanyats de un parell de *Gutierrez* dels que paga l' Ajuntament, quan un d' ells que portava al cap un barret ple de para-rayos, va encarsarse ab nostres amichs, sollicitant ab mals modos que 's treguessin la gorra, cosa que no pogueren lograr per que 's aludits encara no sentian pro calor pera treuresela.

Los *Gutierrez* estigueren mansos com de costum, tan com furiosos é intolerants los culs de sagristia.

Fa pochos dias va ferse un sermó divertit desde 'l cubell de Can Pere del Taulat en la vehina vila de Martí de Provensals, parlant lo faldillas negras contra un cerer de la població que dona ciri y candeleru per una pela, y dibent que alló fa pudor y que Maria Santíssima no está per tals fums.

Certs predicayres no poden fer més que comprometre la cort celestial.

Un escándol va passar en certa funció relijiosa de Mataró lo diumenye passat, per haverse empenyat los sa...cerdots en fer treure la gorra a dos subjectes que no son catòlics ni 's donava la gana de saludar los trastets de sos enemichs d' ideas.

Ara 's capelluts volen fer treure per fora la gorra al ciudatans.

No 'a queixin donchs si algun dia se 's fa treure la sotana pel mateix procedimient.

En Joanet Maco, vicari d'Allella, no escarmentat encara ab lo que va passarli una vegada que allí intentá fer treure la gorra a un vehi devant de certa motxigana, fa pochos dias que torná al mateix vici, increpant al jove Agustí Colomer, entusiasta lliure-pensador, pera que se tregués la gorra devant d' ell que anava ab la camisa fora de las calsas.

Lo jove li contestá que feya vent, y que per ara no volia costarse. Y pax vobis.

Que hi ha capellans dignes de portar ferraduras y fins d' ésser engabiats, ja es cosa vella y sabuda.

Y ho proba una vegada més lo fet ocorregut a Mataró lo dia 13 a un amich nostre, mentres s' estava prenent lo sol sentat en un banch.

Passaba un enganya-ánimas ab un paraygua, acompanyat d' un noyet que tocava una campaneta y al ser devant del subjecte referit volien ferli treure la gorra. Ell va dirlos que se guissien lo seu camí pero ¡cá barret! Lo mossen no volia tirar amunt ni avall y ab llenguatge de mal educat lo tractá de *bruto*, quan 'l home ni deys res a ningú ni ab ningú 's ficava.

Aquell pare Farigola necessita ben be una urbanitat... ó alguna altra cosa millor.

Lo rector de Elorrio ha ingressat a la presó d' aquella vila per haber dissentat, en lo sermó del dijous dit Sant, sobre 'l tema lo liberalisme es peccat.

Allí farà companyia al rector de Elejabeltia, pres per lo mateix delictes.

Encara que reconeixem que mereixen un càstich per murmurar de qui 's paga, per no fer res, no apróhem que en nom de llibertat se fiqui a la presó al que exposa 'l seu pensament.

Tip. «La Amaltea» Banch de la Universitat, 6, Barcelona.